

ב"ה

בית כנסת בני ישראל

HEGEDŰS-CSÁKY-BENÉI JISZRAÉL ZSINAGÓGA

és

BÉT SMUÉL TANHÁZ

ZSINAGÓGAI INFORMÁCIÓK

2026 július 12-július 18.

Hétköznapi imarend

vasárnap-péntek reggel zsinagóga	08:00

Sábbati tudnivalók 2026. július 10-11.

זמני התפילה בשבת

tanulás	18:00
esti ima	19:00
szombat délelőtti istentisztelet	09:00 hetiszakasz: DVÁRIM

Devárim (דְּבָרִים) hetiszakasz

Tóra: 5Mózes 1,1–3,22

A könyv héber neve: *Devárim* – „szavak”, „beszéd”, „dolgok”

A könyv görög–latin neve: *Deuteronomium* – „a törvény megismétlése”

A szakasz helye: Mózes ötödik könyvének kezdete

A Devárim hetiszakasz különleges fordulópont. Izrael népe már **Moáb síkságán**, a Jordán keleti oldalán áll. A negyvenéves pusztai vándorlás véget ér, Kánaán földje előttük van. Mózes azonban tudja, hogy ő nem kelhet át a Jordánon.

Ezért beszélni kezd.

„Ezek azok a szavak, amelyeket Mózes mondott egész Izraelnek a Jordánon túl, a pusztában...”
(5Mózes 1,1)

A Tóra első négy könyvében többnyire Isten szól Mózeshez, Mózes pedig továbbadja az isteni tanítást. Az ötödik könyvben Mózes személyes hangja kerül előtérbe: **emlékezik, értelmez, figyelmeztet és felkészíti az új nemzedéket**.

1. Miért „szavak”?

A héber דְּבָרִים – *devárim* többjelentésű szó:

- szavak,
- beszéd,
- dolgok,
- események,
- ügyek.

A héber gondolkodásban a szó nem pusztán hang vagy közlés. A kimondott szó **tetté és valósággá válhat**.

A könyv első szava ezért programadó:

A pusztai nemzedék története eseményekből most tanítássá, emlékeztető és erkölcsi útmutatássá válik.

Mózes nem egyszerűen felsorolja, mi történt. A múlt eseményeiből megpróbálja megmutatni, **mit kell megtanulnia a következő nemzedéknek**.

2. Mózes utolsó nagy beszéde

A hagyomány szerint Mózes **életének utolsó harminchét napján** mondta el a Devárim könyvének tanításait: svát hónap első napjától ádar hónap hetedikéig, halálának napjáig.

A könyv ezért tekinthető:

- Mózes búcsúbeszédének,
- politikai és erkölcsi végrendeletének,
- a pusztai vándorlás értelmezésének,
- az új nemzedék felkészítésének.

Mózes nem az egyiptomi kivonulás csodáival kezdi beszédét, hanem a nép hibáival és a vezetés nehézségeivel.

Ez meglepő. Egy búcsúzó vezető beszélhetne saját sikereiről:

- a fáraó legyőzéséről,
- a Vörös-tenger kettéválásáról,
- a Tóra átvételéről,
- a mannáról,
- a negyvenéves vezetésről.

Mózes ehelyett azt kérdezi:

Hol hibáztunk?

Miért tartott ilyen sokáig az út?

Mit kell másképpen tennie az új nemzedéknek?

3. „Tizenegy napi út a Hórébtől Kádes-Bárnéáig”

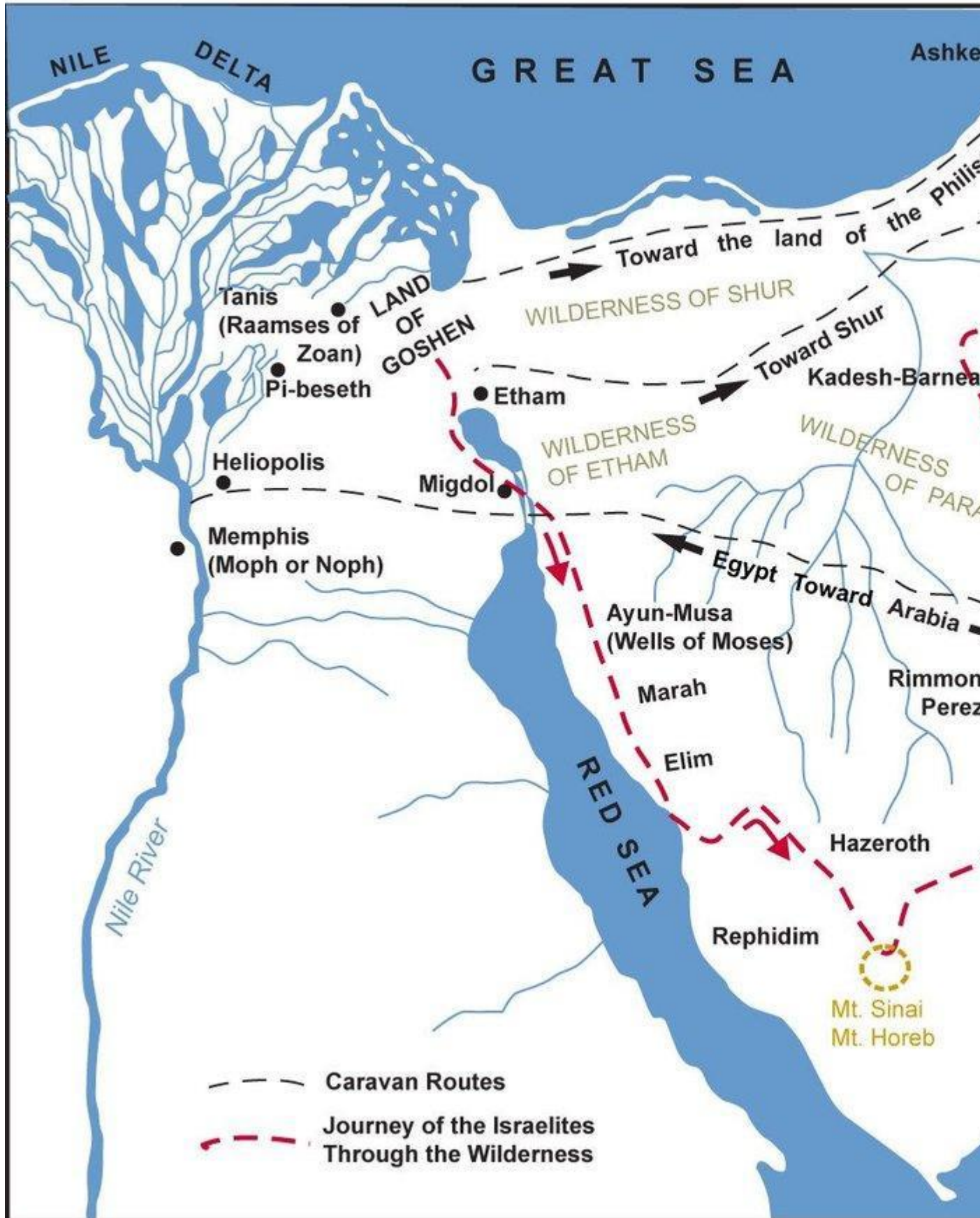
A szakasz egyik legmegrázóbb mondata:

„Tizenegy napi út a Hórébtől, a Széir-hegy útján Kádes-Bárnéáig.”
(5Mózes 1,2)

A Sínai-hegytől Kádes-Bárnéáig mindössze **tizenegy napi út** lett volna.

Izrael mégis negyven évig vándorolt.

ROUTE OF THE EXODUS OF THE ISRAELITES

A mondat mögött súlyos erkölcsi kérdés áll:

Hogyan lett a tizenegy napos útból negyven év?

A válasz nem földrajzi. Nem a távolság volt nagy, hanem a nép még nem állt készen a szabadságra.

A kivonulás gyorsan megtörtént:

Izrael kijött Egyiptomból.

De Egyiptom lassabban távozott Izrael gondolkodásából.

A rabszolgaságból fizikailag egyetlen éjszaka alatt ki lehet vonulni. A rabszolgaság félelmeitől, függőségétől és bizonytalanságától azonban egy egész nemzedék alatt sem könnyű megszabadulni.

A negyven év ezért nem csupán büntetésként értelmezhető, hanem **átalakulási időként** is.

4. Mózes felidézi a vezetés terhét

Mózes azt mondja:

„Nem bírlak egyedül viselni benneteket.”
(5Mózes 1,9)

Majd emlékeztet arra, hogy vezetőket és bírakat nevezett ki:

„Hozzatok magatok közül bölcs, értelmes és ismert férfiakat törzseitek szerint, és én vezetőiteké teszem őket.”
(5Mózes 1,13)

A vezetőkkel szemben három tulajdonság jelenik meg:

Héber	Jelentés
חֲכָמִים – cháchámim	bölcsek
נְבוֹנִים – nevonim	értelmesek, belátással rendelkezők
יְדֻיִּים – jeduim	ismertek, a közösség által elismertek

A jó vezető tehát nemcsak tudással rendelkezik. Képes megérteni az összefüggéseket, és a közösség bizalmát is élvezi.

Mózes külön utasítást ad a bírának:

„Hallgassátok meg testvéreiteket, és igazságosan ítéljetek ember és testvére, valamint az idegen között.”
(5Mózes 1,16)

Majd:

„Ne legyetek részrehajlók az ítéletben; a kicsit éppúgy hallgassátok meg, mint a nagyot.”
(1,17)

Ez a Tóra egyik alapvető igazságossági elve: **az ember társadalmi helyzete nem változtathatja meg az igazság mércéjét.**

5. A kémek története – új nézőpontból

A Devárim újra elbeszéli a kémek történetét, amelyet a Selách hetiszakaszban már olvastunk.

De van egy fontos különbség.

A Bámidbár könyvében így kezdődik:

„És szólt az Örökkévaló Mózeshez: Küldj férfiakat...”
(4Mózes 13,1–2)

A Devárimban Mózes így emlékezik:

„Odajöttetek hozzám mindnyájan, és azt mondtátok: Küldjünk férfiakat előttünk...”
(5Mózes 1,22)

Itt tehát úgy tűnik, hogy **a nép kezdeményezte a kémek kiküldését.**

Ez nem feltétlenül ellentmondás. A rabbinikus magyarázat szerint:

1. a nép kérte a felderítést;
2. Mózes elfogadta a javaslatot;
3. Isten megengedte: „Küldj magadnak embereket.”

A kémek kiküldése tehát emberi kezdeményezés volt, amelyhez Isten hozzájárult.

A probléma nem maga a felderítés volt. Egy ország katonai és földrajzi felmérése ésszerű döntés lehetett.

A probléma az volt, hogy a felderítők túllépték feladatukat.

Nemcsak adatokat közöltek:

„Erős a nép, amely az országban lakik.”

Hanem döntést is hoztak:

„Nem tudunk felvonulni az ellen a nép ellen.”

A hírszerző feladata az információ átadása lett volna. A politikai és erkölcsi döntést azonban nem nekik kellett volna meghozniuk.

6. Mózes saját felelőssége

A Devárim egyik különösen érdekes mondata:

„Rám is megharagudott az Örökkévaló miattatok, mondván: Te sem mégy oda.”
(5Mózes 1,37)

A Tóra korábbi elbeszélése szerint Mózes a Merivá vizénél elkövetett hibája miatt nem léphetett be az országba.

Itt azonban Mózes a kémek történetéhez kapcsolja saját sorsát.

Ez felveti a vezető felelősségének kérdését.

Vajon Mózes azt mondja:

„Miattatok nem mehetek be”?

Vagy inkább ezt:

„A vezető sorsa elválaszthatatlan népe sorsától”?

Egy vezető nem állhat teljesen kívül a közösség kudarcán. Még akkor sem, ha személyesen nem követte el ugyanazt a hibát.

A modern vezetéselmélet nyelvén:

A vezető nemcsak a döntéseiért felel, hanem azért a közösségi kultúráért is, amely vezetése alatt kialakul.

7. Az emóri királyok legyőzése

A szakasz végén Izrael már nem ugyanaz a félő nép, amely negyven évvel korábban visszariadt az óriásoktól.

Legyőzik:

- Szichont, az emóriak királyát;
- Ógot, Básán királyát.

Ógról ezt olvassuk:

„Csak Óg, Básán királya maradt meg a refáiak maradékából.”
(5Mózes 3,11)

A szöveg még hatalmas ágyának méreteit is megadja.

A korábbi nemzedék az óriások láttán ezt mondta:

„Olyanok voltunk saját szemünkben, mint a sáskák.”

Az új nemzedék már képes szembenézni az óriásokkal.

Talán nem az óriások lettek kisebbek.

Izrael önmagáról alkotott képe változott meg.

8. Mózes Józsuéhoz fordul

A szakasz végén Mózes azt mondja Józsuénak:

„Saját szemeid látták mindazt, amit az Örökkévaló tett e két királlyal; így tesz majd az Örökkévaló mindazokkal a királyságokkal, amelyekhez átvonulsz.”
(5Mózes 3,21)

Majd:

„Ne féljetez tőlük, mert az Örökkévaló, a ti Istenetek az, aki harcol értetek.”
(3,22)

Ez a vezetés átadásának kezdete.

Mózes már nem ő vezeti be a népet az országba. Feladata most az, hogy **Józsuét és az új nemzedéket felkészítse arra, amit nélküle kell végrehajtaniuk.**

A vezető egyik legnehezebb feladata nem a vezetés megszerzése, hanem az utódlás elfogadása.

Midrási gondolat: Mózes most már képes beszélni

Mózes a küldetése kezdetén azt mondta:

„Nem vagyok a szavak embere.”
(2Mózes 4,10)

Héberül:

לא איש דְּבָרִים אֲנִי

Lo is devárim ánochi – „Nem vagyok a szavak embere.”

Negyven évvel később pedig így kezdődik az utolsó könyv:

אֵלֶּה הַדְּבָרִים

Éle hádevárim – „Ezek a szavak...”

A midrási gondolat szerint a Tóra tanítása megváltoztatta Mózes.

Aki kezdetben azt mondta: „Nem vagyok a szavak embere”, élete végén egy egész könyvön keresztül tanít.

Nem feltétlenül a beszédhibája szűnt meg. Inkább megtalálta azt a mondanivalót, amely fontosabb lett saját bizonytalanságánál.

Devárim és Tisá beÁv

A Devárim hetiszakaszt rendszerint a **Tisá beÁv előtti szombaton** olvassák. Ezt a szombatot **Sábát Cházonnak** – „a látomás szombatjának” nevezik, a háftára kezdőszavai alapján:

„Jesájáhu látomása...”

(Jesája 1,1)

A Devárimban Mózes így panaszkodik:

אֵיכָה אֶשָּׂא לְבַדִּי *Échá eszá levádi...*

„Hogyan viselhetném egyedül terheteket, gondjaitokat és viszályaitokat?”

(5Mózes 1,12)

Ugyanez az **אֵיכָה** – **Échá** – „**Hogyan?**” szó kezdi Jeremiás Siralmait:

„Hogyan ül magányosan a város, amely egykor tele volt néppel...”

A hagyomány összekapcsolja a három „Échá”-t:

- Mózes: **Hogyan viselhetném egyedül a nép terhét?**
- Jesája: **Hogyan lett a hűséges város romlottá?**
- Jeremiás: **Hogyan maradt magára Jeruzsálem?**

A pusztulás nem egyetlen pillanatban kezdődik. A rabbinikus gondolkodás szerint először a közösségi bizalom, az igazságosság és az egymás iránti felelősség gyengül meg.

A hetiszakasz központi gondolata

A Devárim legfontosabb kérdése talán nem az:

„Mi történt negyven évvel korábban?”

Hanem:

„Hogyan emlékezzünk úgy a múltra, hogy ne ismételjük meg?”

Mózes nem azért idézi fel a kudarcokat, hogy megszégyenítse a népet. Azért beszél róluk, hogy az új nemzedék képes legyen átlépni a Jordánon.

A múlt emlékezete akkor válik értékessé, ha nem bénít meg, hanem felelősebb jövőt tesz lehetővé.

(ChatGPT segítségével)